6 Οκτωβρίου 2026

Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής: “Η Εγκύκλιος και το Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας Διαμόρφωση και στοχοθεσία”

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

Στα πλαίσια του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα «Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας (2016-2026): Αποτίμησις καί Προοπτικαί», μίλησε ο Κωσταντίνος Δεληκωσταντής με θέμα: “Η Εγκύκλιος και το Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας Διαμόρφωση και στοχοθεσία”.

Αναλυτικά η ομιλία:

Μέ τήν ἰδιότητα τοῦ συνεργάτου τῆς Γραμματείας ἐπί τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶχα τήν εὐκαιρία νά συμμετάσχω στίς τρεῖς Συνελεύσεις τῆς ὁρισθείσης ἀπό τή Σύναξη τῶν Ὀρθοδόξων Προκαθημένων τοῦ Μαρτίου 2014 Εἰδικῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀναθεώρηση, τήν ἐπεξεργασία ἤ τήν ἐπιμέλεια ὁρισμένων κειμένων τῆς Β’ καί τῆς Γ’ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῶν ἐτῶν 1982 καί 1986. Ἡ Ἐπιτροπή αὐτή συνῆλθε τόν Ὀκτώβριο τοῦ 2014, καθώς καί τόν Φεβρουάριο καί Ἀπρίλιο τοῦ 2015 στό Ὀρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Chambésy Γενεύης. Μέ τήν ἴδια ἰδιότητα συμμετεῖχα ἐπίσης στήν Ε’ Προσυνοδική Πανορθόδοξο Διάσκεψη (Ὀκτώβριος 2015), καθώς καί στή Σύναξη τῶν Προκαθημένων τοῦ Ἰανουαρίου 2016 στόν ἴδιο χῶρο.

Ὅποιος ἔχει συνεργασθεῖ σέ παρόμοιες ἐπιτροπές γνωρίζει πόσο ἐπίπονη καί μακρά εἶναι ἡ διαδικασία κατάρτισης ἑνός ἀπό ὅλες τίς Ἐκκλησίες ἀποδεκτοῦ κειμένου. Πολλές φορές, ἡ ὑποχώρηση ἀναφορικά πρός κάποια διατύπωση, σώζει ὁλόκληρη συνεδρία, ὁλόκληρο τό κείμενο ἤ ἀκόμη καί τή συνέλευση. Αὐτός πού θά πάρει τά τελικά κείμενα στά χέρια του, χωρίς νά γνωρίζει πῶς διαμορφώθηκαν, τί συζητήσεις, ἀντιπαραθέσεις καί συμβιβαστικές προτάσεις προηγήθηκαν γιά νά ἑτοιμασθοῦν, εὔκολα μπορεῖ νά ἀδικήσει τά πράγματα. Στό τελικό κείμενο δέν εἶναι ἀποτυπωμένη ἐμφανῶς ἡ πορεία κατάρτισής του.

Καθρέπτης τῆς προετοιμασίας τῆς Συνόδου εἶναι τά Πρακτικά τῶν συζητήσεων τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν καί Διασκέψεων. Ἡ μελέτη τῶν Πρακτικῶν εἶναι συναρπαστική ἐμπειρία. Πραγματικά στά κείμενα αὐτά βρίσκεται κρυμμένος ἕνας ἀνεκτίμητος θεολογικός θησαυρός. Οἱ Πανορθόδοξες Διασκέψεις, οἱ Διορθόδοξες Προπαρασκευαστικές Ἐπιτροπές, οἱ Προσυνοδικές Πανορθόδοξες Διασκέψεις καί οἱ Συνάξεις τῶν Προκαθημένων εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ὀρθοδοξίας τίς τελευταῖες δεκαετίες. Εἶναι ὁ καθρέπτης τῶν διορθοδόξων σχέσεων, τῶν ἐνδοορθοδόξων θεολογικῶν διεργασιῶν καί ζυμώσεων, αλλά καί σημαντικῶν πτυχῶν τῶν συγχρόνων Οἰκουμενικῶν διαλόγων.

Τό Ὀρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στό Chambésy εἶναι ὁ ἱερός τόπος, ὅπου ἀπό τό 1968 ἐκτυλίχθηκε ἡ διαδικασία προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ συναντήθηκαν, συζήτησαν καί ἐργάσθηκαν μέ ζῆλο καί αὐταπάρνηση οἱ πρωτεργάτες τῆς πορείας πρός τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, πολλοί ἀπό τούς ὁποίους ἀνεδείχθησαν σέ ἡγετικές μορφές τῶν Ἐκκλησιῶν τους. Στό ἀρχεῖο τοῦ Ὀρθοδόξου Κέντρου φυλάσσεται τό πολύτιμο πρωταρχικό ὑλικό τῆς πορείας πρός τή Σύνοδο. Τό Ὀρθόδοξο Κέντρο εἶναι ἐπίσης σημαντικό σημεῖο ἀναφορᾶς καί γιά τόν Οἰκουμενικό καί τόν διαθρησκειακό

διάλογο.

Στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶχα τήν εὐλογία νά συμμετάσχω μέ τήν ἰδιότητα τοῦ Συμβούλου τοῦ Προεδρεύοντος τῆς Πανορθοδόξου Γραμματείας της, μακαριστοῦ πλέον Μητροπολίτου Ἑλβετίας καί μετέπειτα Ἀγκύρας, Ἱερεμίου, καθώς καί ὡς Σύμβουλος τοῦ Προέδρου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς γιά τήν προετοιμασία τοῦ Μηνύματος τῆς Συνόδου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γαλλίας, νῦν Γέροντος Χαλκηδόνος, Ἐμμανουήλ. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπή ἐργάσθηκε στήν Ὀρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης ἀπό τίς 9 μέχρι τίς 16 Ἰουνίου 2016. Κατά τή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, εἶχα, μαζί μέ τόν νῦν Μητροπολίτη Πισιδίας Ἰώβ, τή μεγάλη εὐθύνη τῆς καταγραφῆς καί καταχώρισης τῶν ἀλλαγῶν καί τῶν διορθώσεων στά κείμενα τῆς Συνόδου καί τῆς συλλογῆς τῶν ὑπογραφῶν στά τελικά κείμενα. Δέν μπορεῖτε νά φαντασθεῖτε τί σήμαινε αὐτό ἐκεῖνες τίς μέρες, καί τίς νύχτες θά ἔλεγα γιά μᾶς! Ἰδίως τό θέμα τῶν ὑπογραφῶν ἦταν μία ἀφάνταστη περιπέτεια.

Πῶς γεννήθηκε καί διαμορφώθηκε τό κείμενο τοῦ Μηνύματος καί τῆς Ἐγκυκλίου τῆς Συνόδου;

Ὁ Παναγιώτατος καί ὁ Πρόεδρος τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς γιά τήν προετοιμασία τοῦ Μηνύματος μοῦ ἀνέθεσαν τή σύνταξη ἑνός ἀρχικοῦ Σχεδίου Κειμένου. Στό μυαλό μου ὑπῆρχαν αὐτά πού εἶχε ἀναφέρει γιά τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας στή Σύναξη τῶν Ὀρθοδόξων Προκαθημένων στή Γενεύη, τόν Ἰανουάριο τοῦ 2016. Εἶχε πεῖ τότε: «Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος δέν εἶναι μία νέα Οἰκουμενική Σύνοδος, ἡ ὁποία θά λύσει κάθε σοβαρό πρόβλημα. Εἶναι κάτι διαφορετικό. Αὐτό πού λέγομεν στούς ἀνθρώπους γιά τή Σύνοδό μας εἶναι: Σ᾽ ἕναν κόσμο ταραγμένο δέν μένουμε σιωπηλοί, σέ σκοτεινούς καιρούς ἔχουμε ἕνα λόγο ἐλπίδος καί φωτός». Σέ αὐτή τή βάση θεώρησα ὅτι τό Μήνυμα τῆς Συνόδου πρέπει νά στηριχθεῖ οὐσιαστικά στό τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ ad referendum στή Σύνοδο κειμένου «Ἡ ἀποστολή τῆς Ὀρθοδοξίας στόν σύγχρονο κόσμο». Τό κεφάλαιο αὐτό εἶχε ὀκτώ περιεκτικές παραγράφους πού ἀναφέρονται στίς σημαντικώτερες σύγχρονες προκλήσεις γιά τήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καί ἔφερε τόν τίτλο «Ἡ ἀποστολή τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς μαρτυρία ἀγάπης ἐν διακονίᾳ».

Ἐπιθυμῶ νά ἀναφέρω στό σημεῖο αὐτό δύο τινά. Τό κείμενο «Ἡ Ἀποστολή τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας στόν σύγχρονο κόσμο» εἶναι ἡ προσαρμοσμένη στά πιό σύγχρονα δεδομένα ἐκδοχή τοῦ ἀντιστοίχου κειμένου τῆς Γ’ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως τοῦ 1986.

Δυστυχῶς, τό πολύ καλό κείμενο αὐτῆς τῆς Διασκέψεως δέν προεβλήθη ἀπό τήν

Ὀρθόδοξη θεολογία ὅσο ἄξιζε. Ὁ καθηγητής Γρηγόριος Λαρεντζάκης εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος παρουσίασε πολλές φορές τό κείμενο αὐτό σέ διεθνεῖς θεολογικές συναντήσεις καί τό προέβαλε συστηματικά. Πέτυχε, ἐπίσης, τό Ἀνακοινωθέν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνάξεως στή Βασιλεία τῆς Ἑλβετίας (15-21 Μαΐου 1989) νά εἶναι ἄμεσα, καί στή διατύπωση, ἐπηρεασμένο ἀπό τό κείμενο τῆς Γ’ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως. Κατά τόν κ. Λαρεντζάκη, μέ τό ἐξαίρετο αὐτό κείμενο, ἀναιρεῖται ἡ μομφή πολλῶν Δυτικῶν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς ἐσωστρέφειας καί τῆς κλειστότητας, πάντοτε μακράν τῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων. Ἐμφανέστατα, μία τέτοια προσέγγιση ἀγνοεῖ μία σημαντική διάσταση τῆς Ὀρθοδοξίας καί ἐμποδίζει τήν ὀρθή ἀξιολόγησή της γενικώτερα. Σέ ὁμιλία του στή Βιέννη, σέ διεθνές συνέδριο γιά τήν «Ἀλληλεγγύη καί τήν κοινωνική δικαιοσύνη» (25-26 Νοεμβρίου 2005), ὁ Γ. Λαρεντζάκης ἀνέφερε τά ἑξῆς: «Καί μόνον ἡ συζήτηση καί ἡ ἔγκριση αὐτοῦ τοῦ κειμένου θά δικαιολογοῦσε τή σύγκληση μίας Πανορθοδόξου Συνόδου».

Κι ἐγώ, ἐπηρεασμένος ἀπό τίς ἀπόψεις αὐτές, εἶχα τρομοκρατηθεῖ, ὅταν, κατά τή συζήτηση στή Σύναξη Προκαθημένων τῆς Γενεύης, τόν Ἰανουάριο τοῦ 2016, διαφαινόταν ὁ κίνδυνος, κυρίως λόγῳ τῶν ἐνστάσεων τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσσίας καί Γεωργίας, νά μή συμπεριληφθεῖ τό κείμενο στόν κατάλογο θεμάτων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Ἐξέφρασα τίς ἀνησυχίες μου στόν Παναγιώτατο μέ πολλή ἀγωνία, ἀφοῦ ἦταν βέβαιο ὅτι, χωρίς τό κείμενο αὐτό στήν ἡμερήσια διάταξη, ἡ θεματολογία τῆς Συνόδου θά ἦταν ἐλλιπέστατη. Συγκροτήθηκε μία ὀλιγομελής ἐπιτροπή γιά νά κάνει μερικές τροποποιήσεις, ὥστε νά ἀρθοῦν οἱ ἀντιρρήσεις. Ὁρίστηκα καί ἐγώ μέλος της. Συζητήσαμε, κυρίως γιά τήν ἀντικατάσταση στό κείμενο τοῦ ὅρου «πρόσωπο» μέ τή λέξη «ἄνθρωπος» καί ἐπετεύχθη τό ποθούμενον. Τό κείμενο παραπέμφθηκε ὑπογεγραμμένο ἀπό ὅλες τίς Ἐκκλησίες στή Σύνοδο τῆς Κρήτης.

Ἐπιστρέφω στά τοῦ Μηνύματος καί τῆς Ἐγκυκλίου. Συνέταξα, κατ᾽ ἐντολήν, «πρός διευκόλυνση τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς», ἕνα σχέδιο, μᾶλλον σχετικά μακροσκελές γιά Μήνυμα, τό ὁποῖο ὑπέβαλα στόν Παναγιώτατο καί στόν ἅγιο Γαλλίας. Ὑπάρχει ἐδῶ ἕνα πολύ ἐνδιαφέρον στοιχεῖο. Ἡ ταπεινότης μου, φανταζόμουν ὅτι, ἐφ᾽ ὅσον θά συμμετάσχουν ἐκπρόσωποι τῶν δεκατεσσάρων Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, θά φέρει ὁ καθένας τή σχετική πρόταση τῆς Ἐκκλησίας του ἐγγράφως. Οἱ ἄλλοι ἐκπρόσωποι εἶχαν τελικά μόνον σημειώσεις μέ τίς προτάσεις τους γιά τό Μήνυμα. Λύπη εἶχε ἤδη προκαλέσει ἡ ἀνακοίνωση ἀποχῆς τῶν Ἐκκλησιῶν Βουλγαρίας καί Γεωργίας, καί, κατά τίς ἡμέρες πού συνεδριάζαμε ἦλθε καί ἡ ὁριστική ἀπόφαση ἀποχῆς τῶν λοιπῶν δύο, τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας καί Ρωσσίας. Χαρᾶς πρόξενος ἦταν ἡ ὁριστικοποίηση τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, τήν ὁποία ἀνακοίνωσε ὁ ἅγιος

Μαυροβουνίου Ἀμφιλόχιος, μέ δάκρυα συγκινήσεως. Ἐν τέλει, τό σχέδιο κειμένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου λειτούργησε ὡς βάση γιά τίς συζητήσεις μιᾶς ἑβδομάδος περίπου, μέ πολλή πίεση, ἀφοῦ ἔπρεπε νά ἀναγνωσθεῖ ἡ πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐνώπιον τῆς Σύναξης τῶν Προκαθημένων πρίν τήν ἐπίσημη ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου καί νά εἶναι ἕτοιμο στίς ἐπίσημες γλῶσσες της.

Στίς 17 Ἰουνίου ἀνεγνώσθη τό προτεινόμενο ἀπό τήν Ἐπιτροπή Σχέδιο Μηνύματος στή Σύναξη τῶν Προκαθημένων ἀπό τήν ἐλαχιστότητά μου στά Ἑλληνικά, καί ἔτυχε θετικῆς ἀξιολόγησης. Διατυπώθηκε ἀπό τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ρουμανίας ἡ ἄποψη ὅτι τό κείμενο ἦταν πολύ ἐκτενές ὡς «Μήνυμα» τῆς Συνόδου καί ἀποφασίσθηκε νά ὑποβληθεῖ πρός συζήτηση καί ἔγκριση στή Σύνοδο ὡς «Ἐγκύκλιος». Ἔγινε, ἐπίσης, δεκτή ἡ πρόταση τοῦ ἁγίου Ρουμανίας, ἡ «Ἐγκύκλιος» νά χωρισθεῖ σέ θεματικές ἑνότητες μέ καταλλήλους ὑποτίτλους. Ἐζητήθη, ἐπίσης, σέ κάθε ἑνότητα νά ἐπιλεγεῖ καί νά ὑπογραμμισθεῖ μία φράση, ἡ ὁποία ἐκφράζει συνοπτικῶς τό περιεχόμενο, πού θά διευκόλυνε τήν ἀνάγνωση καί τήν κατανόηση τοῦ κειμένου. Τέλος, ἡ Σύναξη τῶν Προκαθημένων ἀνέθεσε στόν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας Ἀναστάσιο τή σύνταξη ἑνός συντομωτέρου Σχεδίου Μηνύματος τῆς Συνόδου.

Πρώτιστος στόχος τῆς Ἐγκυκλίου καί τοῦ Μηνύματος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἦταν νά ἀναδείξουν τήν εὐαισθησία καί τό ἐνδιαφέρον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, γιά τήν κοινωνία καί τόν κόσμο, ἐν ὄψει τῶν μεγάλων προκλήσεων τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ Ἐγκύκλιος ἀρχίζει μέ τήν ἐπίκληση τῆς Ἁγίας Τριάδος. Μετά τό Προοίμιον ἀκολουθοῦν ἑπτά ἑνότητες: i. Ἡ Ἐκκλησία: Σῶμα Χριστοῦ, εἰκών τῆς Ἁγίας Τριάδος ii. Ἡ Ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ iii. Ἡ Οἰκογένεια-εἰκών τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρός τήν Ἐκκλησίαν iv. Ἡ κατά Χριστόν παιδεία v. Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν συγχρόνων προκλήσεων vi. Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῆς παγκοσμιοποιήσεως, ἀκραίων φαινομένων βίας καί τῆς μεταναστεύσεως vii. Ἡ Ἐκκλησία: μαρτυρία ἐν διαλόγῳ. Ἡ Ἐγκύκλιος τελειώνει μέ ἕναν ὕμνο πρός τήν Ἁγία Τριάδα ἀπό τόν Κανόνα τοῦ Πάσχα.

Στή Συνοδική Ἐγκύκλιο εἶναι ἐμφανής ὁ στόχος θεολογικῆς θεμελίωσης τῶν θέσεων. Μέ βάση τήν Ὀρθόδοξη δογματική διδασκαλία, τήν Ἐκκλησιολογία, τήν Ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία, τήν πνευματικότητα, τό κοινωνικό περιεχόμενο τοῦ ἤθους καί μέ πολλές ἀναφορές στή Βίβλο καί στούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Σέ θεολογικά κριτήρια στηρίζεται καί ἡ νηφάλια κριτική ἀπέναντι στίς σύγχρονες προκλήσεις καθώς καί οἱ προτεινόμενες ἐναλλακτικές ἐπιλογές ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου.

Μέ τήν Ἐγκύκλιό της ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία δίδει τή μαρτυρία της ἐνώπιον τῶν μεγάλων σύγχρονων πολιτικῶν, κοινωνικῶν καί οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἀπέναντι στήν ἐκκοσμίκευση, τήν τεχνοκρατία καί τόν ἐπιστημονισμό, τήν παγκοσμιοποίηση καί τήν κοινωνική ἀδικία, τήν καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τήν ἀνθρωπιστική κρίση, τό μεταναστευτικό καί προσφυγικό πρόβλημα, τήν καταπάτηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τή βία, τόν θρησκευτικό φονταμενταλισμό κ.ά. Ἀκούγεται ἐδῶ ἡ φωνή μιᾶς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία γνωρίζει ὅτι ὁ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» χαρακτήρας της εἶναι πηγή διακονικῆς μαρτυρίας «ἐν τῷ κόσμῳ», ὅτι ἡ κοινωνική ἀποστολή της ἀπορρέει ἀπό τόν πυρῆνα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ σύγχρονη ἐνασχόληση μέ τά κοινωνικά προβλήματα συνεχίζει τήν μεγάλη παράδοση τῆς φιλανθρώπου διακονίας τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει ἰδιαίτερα ἀνεπτυγμένο αἰσθητήριο γιά τήν κοινοτική καί τήν κοινωνική διάσταση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ στό Μήνυμα τῆς Συνόδου, αὐτό βασίσθηκε, σύμφωνα μέ τή βουληση τῆς Σύναξης τῶν Προκαθημένων, στήν Ἐγκύκλιο. Μετά τήν ἀναφορά στήν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, στή συνοδική καί ἱεραποστολική λειτουργία της, προβάλλεται ἡ σημασία τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου καί ἡ συμβολή τῆς διαθρησκειακῆς προσέγγισης στήν προώθηση τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καί τῆς εἰρήνης. Καταδικάζεται ἀπερίφραστα ἡ βία, ὁ ἐξαναγκασμός σέ ἀλλαγή θρησκείας, ἡ καταστροφή ναῶν, θρησκευτικῶν συμβόλων καί μνημείων, καί δηλώνεται ἡ ἀλληλεγγύη τῶν Ὀρθοδόξων πρός τούς διωκομένους Χριστιανούς καί τίς ἄλλες μειονότητες στή Μέση Ἀνατολή.

Θεματοποιεῖται, ὅπως καί στήν Ἐγκύκλιο, τό πρόβλημα τῆς ἐκκοσμίκευσης, ἡ σημασία τοῦ χριστιανικοῦ γάμου καί τῆς οἰκογένειας, καθώς καί τοῦ ἀσκητικοῦ ἰδεώδους μέσα στό σύγχρονο κοσμικό πολιτισμικό τοπίο, ἡ σχέση χριστιανικῆς πίστης καί ἐπιστήμης, ἡ οἰκολογική κρίση, καθώς καί ἡ σχέση τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μέ τήν πολιτική, ἡ σημασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, μέ ἔμφαση στήν προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Τονίζεται ὅτι τό ὕψιστο ἦθος γιά τόν Ὀρθόδοξο πιστό εἶναι ἡ ἀγάπη «ὅπως τήν ἀποκάλυψε ὁ Χριστός καί τή βίωσαν ὅσοι πιστά Τόν ἀκολούθησαν» καί ὅτι « τό Ὀρθόδοξον δέον περί ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τόν ὁρίζοντα τῶν καθιερωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων» (§ 10).

Τέλος, μέ τό Μήνυμά της, ὅπως τό πράττει μέ τό κείμενο «Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στόν σύγχρονο κόσμο» καί μέ τήν «Ἐγκύκλιό» της, ἡ Σύνοδος ἀπευθύνεται στούς νέους, οἱ ὁποῖοι «δέν ἀποτελοῦν ἁπλῶς τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά τό δυναμικό καί δημιουργικό παρόν ἐπί τοπικοῦ καί οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου», καί τούς καλεῖ «νά συνδεθοῦν συνειδητά μέ τήν Ἐκκλησία Ἐκείνου πού

εἶναι ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή... προσφέροντας στό ἐκκλησιαστικό σῶμα τή ζωτικότητα, τίς ἀνησυχίες, τούς προβληματισμούς καί τίς προσδοκίες τους» (§ 11).

Τό Μήνυμα ἀνεγνώσθη ἀπό ἄμβωνος κατά τή Θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παύλου Χανίων (26 Ἰουνίου 2016) ἀπό τόν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἀρχιμανδρίτη Βαρθολομαῖο Σαμαρᾶ (νῦν Μητροπολίτη Σμύρνης).

Ἐκλεκτή ὁμήγυρις,

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀναφορικά πρός τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδό της, ἔχει χαρακτηρισθεῖ ὡς «Ἐκκλησία τῶν ἐκπλήξεων» (G. Vlantis, «Heiliges und Großes Konzil: Herausforderungen und Erwartungen», Ökumenische Rundschau 64 (3/2015), 357-364. ἐδῶ 358.). Πράγματι, ἡ πρώτη ἔκπληξη ἦταν ἡ, παρά τίς δυσκολίες, τίς καθυστερήσεις καί τίς ἀναβολές, σύγκληση καί πραγματοποίηση τῆς Συνόδου, γεγονός πού ὀφείλεται στήν παρρησία, στίς ἄοκνες προσπάθειες καί στήν ἐπιμονή τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος ὀρθῶς ἤθελε νά δώσει στή σύγχρονη μαρτυρία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τή σφραγῖδα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Ἡ δεύτερη ἔκπληξη ἦταν ἡ ἀποχή ἀπό τή Σύνοδο τῶν τεσσάρων Ἐκκλησιῶν: Ἀντιοχείας, Ρωσσίας, Βουλγαρίας καί Γεωργίας. Κυριολεκτικά τήν τελευταία στιγμή, οἱ Ἐκκλησίες αὐτές ἀρνήθηκαν νά συμμετάσχουν στίς ἐργασίες τῆς Συνόδου, ἐπικαλούμενες ἐξωεκκλησιαστικά καί μή θεολογικά κριτήρια.

Ἡ τρίτη ἔκπληξη ὑπῆρξε, ἡ, παρά τίς Κασσάνδρες, πολύ καλή πορεία καί διεξαγωγή τῆς Συνόδου, ἡ συζήτηση καί ἔγκριση τῶν ἕξι Θεμάτων τῆς ἡμερησίας διάταξης καί ἡ κατάρτιση καί ἔγκριση τῆς Ἐγκυκλίου καί τοῦ Μηνύματος τῆς Συνόδου. Συνολικά ἐγκρίθηκαν ὀκτώ κείμενα, τά ὁποῖα ἀναφέρονται στήν κανονική δομή, στή μυστηριακή καί πνευματική ζωή τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, στίς σχέσεις της μέ τόν λοιπό χριστιανικό κόσμο, καθώς καί στήν ἀποστολή της σήμερα. Ἡ Ἐγκύκλιος καί τό Μήνυμα τῆς Συνόδου ἀναδεικνύουν, ὅπως εἴπαμε, τήν ἀγωνία καί τή μέριμνα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο καί τον κόσμο.

Ἡ διαδικασία γιά τή σωστή ἀξιολόγηση, τήν πρόσληψη καί τήν ἀξιοποίηση τῶν ὀκτώ κειμένων τῆς Συνόδου ἐξελίσσεται καί θά συνεχισθεῖ. Γνωρίζετε πιστεύω ὅλοι τίς πολλές καί ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις πού προκάλεσε τό κείμενο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «‘Ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς’. Τό κοινωνικό ἦθος στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία» ὡς μία γόνιμη προσπάθεια ἑρμηνείας καί ἐπικαιροποίησης τῆς κοινωνικῆς διδασκαλίας τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης. Θά

ἀκούσουμε περισσότερα γιά τό κείμενο αὐτό στό Συνέδριό μας.

Θεωρῶ ὅτι οἱ τέσσερεις Ὀρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες, ἐνῶ συνέβαλαν στήν προετοιμασία τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, δέν θέλησαν νά συμμετάσχουν στίς ἐργασίες της, εἶναι ἀδύνατον νά ἀμφισβητήσουν ἐπί τῇ βάσει θεολογικῶν ἀρχῶν τήν ἀξία τῶν κειμένων τῆς Συνόδου. Θά ζήσουμε ἆραγε ἀπό τήν «Ἐκκλησία τῶν Ἐκπλήξεων» καί μία «τέταρτη ἔκπληξη» ὡς ἔκφραση τῆς ἐνότητάς της, μέ τήν ὑπογραφή τῶν συνοδικῶν κειμένων ἐν τέλει ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν; Μέ μία τέτοια ἐξέλιξη θά πραγματοποιεῖτο αὐτό πού ἐξεφράσθη πολλαχῶς, ὅτι δηλαδή ἡ Σύνοδος αὐτή πρέπει νά εἶναι ἐγκαινισμός μιᾶς δυναμικῆς συνοδικῆς περιόδου, μιᾶς ζωτικῆς κοινῆς μαρτυρίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας «ἐν Συνόδῳ» πρός δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ. Ἐξάλλου, στή Σύνοδο τῆς Κρήτης, ὅπως καταγράφεται στό Μήνυμα της, διατυπώθηκε ἡ πρόταση «ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος νά καταστεῖ ἐπαναλαμβανόμενος θεσμός (§ 1).

Εὐχαριστῶ γιά τήν προσοχή σας!

Φωτό αρχείου